

Sok javaslat a falugyűléseken

Az ötödik öt éves terv időarányos megvalósításának eredményei tükröződnek a mind a 19 megyében tartó falugyűléseken. A szocialista demokrácia közvetlen formájának egyik fórumaként a lakosság, a tanács és a népfőnt közötti országos párbeszéd a felidejéhez érkezett.

Az eddigi tapasztalatok bizonyítják: tartalmukban is gazdagodtak a falugyűlések, s a viták a települések életének szinte teljes területét felöltötték. A fórumokon eddig is több ezer közérdekű javaslat hangzott el.

Gyár és művész szerződése

Két esztendővel ezelőtt kötötte meg öt szegedi üzem, illetve gyár, öt szegedi képzőművésszel szocialista szerződését. Tegnap, kedden délután a ruhagyárban Zombori László festőművésszel újították meg egy esztendőre a két éve tartó kapcsolatot. Az elmúlt időszakban a rendszeres és folyamatos tevékenység eredményeként Zombori László megismerkedett a ruhagyár dolgozóival, műteremlátogatásokra, tartatvezetésekre hívta őket. Festett egy nagyméretű panorámát a gyár ebédlőjébe, kiállításán mutatta be alkotásait, s tegnap, az elmúlt év gyümölcsöző együttműködésének zálogaként két festményét, a *Belvizek* és a *Napsütésben* című alkotást ajándékozta a gyár kollektívájának.

A bensőséges ünnepeken Méri Sándorné, a vállalati szakszervezeti bizottság titkára köszöntötte a festőművészt, Tóth Attila, a városi tanács vb művelődésügyi osztályának főelőadója méltatta az eddigi munka eredményeit, majd Poór György vezérigazgató-helyettes vette át az alkotásokat.

Pinokkió

Gyermekszínházi bemutató

Közel százszázötven éves *Carlo Collodi* hosszú orrú fabábja, *Pinokkió*. Ez idő alatt fényes karriert futott be a klasszikus gyermekirodalom e kiemelkedő darabja, mely nem vesztett értékéből, ma is izgalmas, tanulságos, sok fantáziával, humorral, mély gyermekismerettel megírt történet. E népszerű gyermekirodalmi alak kalandjainak színpadi adaptációjával jelentkezett a Szegedi Nemzeti Színház társulata az elmúlt napokban, hogy folytassa a Békés megyei Jókai Színházzal néhány éve elkezdett gyermekszínházi sorozatát.

A meglevenedett fabáb mostani színpadra állítása fölvet néhány, az adaptációval, a gyermeknek szóló színi előadásokkal és a sajátos kifejezésmóddal, esztétikával kapcsolatos kérdést. Aki ismeri *Pinokkió* izgalmas kalandokkal teli történetét, az hamar rájön, hogy a színpadi *Pinokkió* vajmi kevés köze van az eredeti alkotáshoz. Ez nem is lenne baj, hiszen más az írott szó, s más a színpadon meglevenedett játék, mégsem nevezhetjük szerencsésnek ezt az adaptációt. Természetesen ebből a gyerekek többsége mit sem vesz észre!

A gyerekek világa — esodálalatos. Csapongó fantáziájukat, szárnyaló képzeletüket, maguk teremtette világukat kevés felnőtt tudja újra élni, még kevesebb reprodukálni. Csak végig kell menni egy gyermekrajzi kiállítás képei előtt, csak meg kell nézni néhány gyerekekből álló bábgyűttes produkcióját, csak el kell olvasni egy-két sikerült gyerekirást, máris több bizonyítási érveléssel gazdagodunk. A gyerekeknek szóló színház viszont máig nem találta meg igazán gyerekekhez méltó stílusát. A szegedi színház *Pinokkió* előadása sem igazi színházi élmény.

Ne kábitson el bennünket néhány száz gyerek újjongá-

sa, gyermeki lelkesedése, ritka színházi élményeinek hatványozott bővítése. A *Pinokkió*nak számos értéke van, s ezek az értékek részint a gyermekszínházi atmoszféra felismeréséből, részint a megvalósítási ötletekből erednek. Természetes, hogy a mai gyerekeknek más módon kell mesét mondaní, mint ezelőtt 20, 50, vagy 100 évvel. A *Pinokkió* azért alkalmas — minden színpadi nehézsége ellenére is — erre, mert didaktuságmentes tanulsága ma is megragadó. Jachinek Rudolf rendezésének fő értéke az egyszerűség, a lényegre koncentráció. (Csaknem mindig következetes.) Néhány kiemelkedő ötlete azonban — például görkorsolyozó lepke, játékosrajz televíziója stb. — ötletszint maradt, mert az előadás többi része ugyancsak konvencionális. A sok színhely vetített képe jelzése mindaddig hangulatteremtő — annak ellenére, hogy ezek a képek a legkomplexebb illusztrációk szintjét sem érik el, válogatott gyerekrajzok sikeresebbek lehetnének! — amíg ki nem gyúl egy-két színpadi reflektor. A zene és az ének — elsősorban a színészek jóvoltából — meglehetősen másod- vagy inkább harmadhegedűs szerephez jutott. Tetszett *Szabó Mária*, *Egervári Klára* és *Nagy Mari* szerepformálása. A többi szerepekben *Gyürki István*, *Lőrinczy Évát*, *Csizmadia Lászlót*, *Garay Józsefet*, *Katona Andrást*, *Raszler Ildikót*, *Szabó Istvánt*, *Zámori Lászlót*, *Mezey Károlyt*, *Marosi Károlyt*, *Boross Mária* és *Herczeg Zsoltot* láthatta az ifjú közönség. A zenekart *Várady Zoltán* vezényelte, díszlet- és jelmeztervező *Sándor Lajos*.

A szegedi bemutató gyerekközönsége kitörő lelkesedéssel és fantasztikus hangorkánál biztatta a szereplőket, s ehhez a biztatáshoz mi is csak csatlakozunk.

T. L.

Iskola és társadalom

Szülők, nevelők

Az iskola az ifjúság nevelésével kapcsolatos feladatainak csak a különböző nevelési tényezők összefogásával tud megfelelni. A nevelési tényezők között meghatározó szerepe van a családnak. Igaz, hogy a nők munkavállalásával a családi élet átalakul, megrövidül a gyermekekkel való foglalkozás ideje. Csökken a fiatalok családi ellenőrzése és befolyásolása, de a szülők felelőssége nem. A gyerekek nem nélkülözhetik azt a segítséget, szeretetet, amelyet a szülői háztól kapnak.

Társadalmunkban nagy többségben vannak a kiegyensúlyozott, jó légkörű családok. Az iskola munkája ezekre épülhet, hatékonyságát jelentős mértékben a szülőkkel való együttműködésnek köszönheti. Az együttműködést az iskolák szervezeti életét szabályozó rendtartás körvonalazza. Természetesen ez csak a keretet jelentheti, élővé ezt a kapcsolatot az iskolák szülői munkaközösségei és nevelőtestületei tehetik.

A szülő a pedagógus partnere kell, hogy legyen a nevelésben, ezért fontos az őszinteség és a kölcsönös bizalom alapuló emberi kapcsolat. Az iskola feladata, hogy céljáról, követelményeiről, programjáról tájékoztassa a szülőket, érveljen a győze meg őket annak helyességéről. Ezt szolgálják a szülői értekezletek. Azokban az iskolákban tudják a szülők egyetértését biztosítani, ahol a szülői munkaközösségekkel megvitatták a javaslatokat. Ahol lehetőséget biztosítanak a szülők véleménynyilvánítására, komolyan veszik az észrevételeket, javaslatokat. Az egyetértés, az együttműködési készség alapja lehet a közös tevékenységnek.

Ahhoz, hogy az iskola a gyerekekkel szemben támasztott követelményeit, nevelési- oktatási módszereit differenciálni tudja, meg kell ismerni a tanulók személyiségét. Ennek még mindig legeredményesebb módja a tevékenység közbeni megfigyelés. Az iskola ebben is a szülők véleményére, segítségére számíthat. Az adottságok, képességek ismerete alapján célszerű a szülőkkel megbeszélni; mit követelhetünk a gyere-

kektől. Az első viták, véleménykülönbségek ekkor keletkeznek. Sokszor a gyerekek a tanulmányi eredmény tekintetében nem tudnak megfelelni a szülői elvárásoknak, ilyenkor elmarasztalják az iskolát. A bizalom, a gyerekekkel szembeni alapuló véleményesével ez a feszültség legtöbbször feloldható. A másik véget is előfordul. Vanak gyerekek, akiknek az osztályközösség hatására ugarráserűen fejlődik a magatartásuk, munkájuk, eredményük. Ezekben az esetekben az iskolának kell meggyőzni a szülőket arról, hogy nyugodtan emelhetik követelményeiket, elvárásaikat.

A gyerekek magatartását, teljesítményét jelentősen befolyásolja heti-, napirendjük, időbeosztásuk, életmódjuk. Itt is összhangra kell törekedni az iskolának és családnak. A késő éjszakáig tartó, felnőttnek szóló tévéműsort néző gyerekek másnap az iskolában fáradtak, figyelmetlenek, idegesek. Nagyon sok gyerek — legtöbbször a késő kelés miatt — elhanyagolja a reggeli étkezést, alig várja a napköziben a tízórait, addig nemigen lehet rá számítani. Abban viszont az iskolának kell segíteni, hogy a különböző, tanítási órán kívüli elfoglaltságok ne szabdalják szét a gyerekek idejét. Arra is törekedni kell, hogy még a nagy létszámú napközis csoportokban is fel tudjanak készülni a gyerekek másnapra.

Iskoláinkban a szülői munkaközösségek, a szülők társadalmi munkája évről évre sok ezer forint értékű felszereléssel gazdagítja a szemléltetőeszköz-tárákat. Talán még nagyobb jelentőségű, hogy a szülők ezrei kapcsolódjanak be az úttörő csapatok, az iskola által szervezett különböző foglalkozásokba.

Fiatal szülők együtt játszanak a gyerekekkel a sportdelutánokon. Sok szakember vezet valamilyen szakkört, tart ismertetőt, folytat beszélgetést a gyerekekkel különböző témákról. A klubdelutánok fő szervezői, segítői. A természetet, turizmus szerető szülők sokszor segítik a tanulmányi kirándulásokat, a nyári táborozásokat. A pályaválasztás előtt álló gyerekekkel az egyes szakmákat a szakmunkások tudják legjobban megismertetni, vonzóvá tenni. Számtalan más formában és módon segítik a szülők az iskolák munkáját.

Az iskolának azonkívül, hogy mindent megtesz a rábízott gyerekek neveléséért, oktatásáért, a szülőket is segíteni kell a családi nevelésben; pedagógiai jellegű előadásokkal, nevelési tanácsadással. Több iskolában segítséget nyújtanak a szülői önműveléséhez, lehetőséget biztosítanak az iskolai könyvtár használatára. Segítségnyújtanak az általános iskola elvégzéséhez, középiskolára előkészítő foglalkozásokat tartanak. Közéleti és város-politikai kérdésekben is segítik a szülők tájékoztatását. Több iskolában használják a tornatermet, a sportpályát.

A szülők és nevelők együttműködésével kerülhet közelebb az iskola munkája az élthez, a gyakorlathoz. A közös tevékenység eredménye lehet, hogy gyerekeink egyre inkább sokoldalú műveltséggel, szocialista világnézettel és erkölccsel rendelkeznek, erőssé, edzetté, boldog embereké válnak. Az ő boldogságuk a mi közös örömünk.

Tóth Ferenc,
a Madách Imre Általános Iskola igazgatója

Ismét a forró víz

Lapunkban többször is felhívtuk a szülők figyelmét, mi a teendő, ha a kisgyerek valamilyen forró folyadékot önt magára. Nemrégiben a tévéhíradóban is elmondta a Szegedi Gyer-

meklinika igazgató professzora, hogy ilyenkor azonnal le kell hűteni hideg vízzel a sérült testrészt. A napokban Mátyásról szállították a szegedi klinika intenzív osztályára súlyos, de nem életveszélyes állapotban a 3 éves K. Beátát. Amíg édesanyja hideg vizért ment, a kislány megbillentette a földön hagyott, forró vízzel telt kádat. Szülei azonban nem vésztették el lélekjelenlétüket, azonnal lelocsolták hideg vízzel a kislány leforrázott bőrét. Ennek a következménye, hogy nem vált életveszélyessé ez a baleset.

Színházi hírek

A Szegedi Nemzeti Színházban Harmath Andrea és Király Levente betegsége miatt holnap, esütörtökön este 7 órakor elmarad a Szabad szél című nagyoperett Jancsó-bérléti előadása. A Jancsó-bérléttel rendelkezőknek áprilisban játsszák a darabot. — Az elmúlt hét szombatjától ismét játssza a Színház prózai társulata a *Kisszínházban* a hajnalok itt csendesek... című drámát két új szereplővel. Szonja Gurvics szerepét vendégként Markovits Bori, Zsenya Komelkovaét Ferencz Éva alakítja.

Dr. Hórucci László

környezet, vagy a munkaszervező torz hajtásai (például a szocialdemokrácia, a maoizmus, a különböző baloldali anarchizmus stb.) Mivel a történelem korunkban és a jövőben fokozottabban egyre inkább világtörténelem, ennek a sajátosságának is szükség szerűen meg lesznek a következményei tudati síkon is.

5. A fejlett szocialista társadalom tudata esetében megváltozik az *öszönösség* és a *tudatosság* viszonya is, az öszönösség egyre inkább kiszorul és a tudatosság lesz az általánosan jellemző; ami azt jelenti, hogy végbemeleg az elszakadás a köznap gondolkodás jelenségekre orientált jellegű, helyette a lényegre megragadó tudatosság kerül előtérbe.

6. A fejlett szocialista társadalom tudatának, különösen, ha a kapcsolódó kritériumokat nézzük, ma még van olyan sajátossága is, hogy ez *ideálizált, eszményített tudat*, mely sokkal inkább a jövőben valósítható meg, ma még céltként elrendő feladatként adott számunkra, és az átlagember ennek a tudatosságnak nem lehet hordozója, tehát bizonyos mértékig avangard-tudat. Ez a sajátosság többek között abból adódik, hogy a fejlett szocializmusnak túl kell haladnia mind a kapitalizmus, mind pedig a szocializmus építésének azt az első szakaszát, amikor a szocializmus még nem a saját alapján épült és bizonyos mértékig előre kell mutatnia a kommunizmus irányába is.

A fejlett szocializmus tudati viszonyairól beszélhetünk általános fejlődéstörvényekről — ezek jelentős részét a fentiekben érintettük, továbbá konkrét kritériumokról is, amelyekhez közt a szocialista tudat. A konkrét kritériumok egyszerűbben és közelebbről a társadalmi tudat struktúrájának megfelelően az egyes tudatformákkal kapcsolatban vázolhatók fel. A társadalom tudatán belül fontos helyet foglalnak el az *ismeretek*, az *általános műveltség*, a kultúráltság, amelynek egy meghatározott szintje lényegesen mutatója a fejlett szocializmusnak. Ez magában foglalja a korszerű iskolarendszert, amely azt is jelenti, hogy 30 éves korig mindenki középszkolai végzettséget és ennek megfelelő szakmai ismereteket szerezzen, illetve az egyetem vagy főiskola el-

végzése lehetőségként mindenki számára elérhető legyen akár a munkavégzés mellett, akár közvetlenül a középiskola után. De az iskolarendszeren túl tartalmazza a gyakorlatban meglévő modern általános műveltséget, a művelődéspolitikai megvalósításának a korszerű hálózatát és eszköztárszerét is. Döntő tényezőként jön számításba a tudomány, amely nélkül a fejlett szocializmus elképzelhetetlen, és amely itt kezd igazán közvetlenül termelőerővé válni.

Fontos szerepet játszanak a tudati tényezők sorában a *politikai tudatelemek*, amelyek mindenekelőtt a marxizmus—leninizmus és a szocializmus mellett elkötelezettséget foglalják magukban, tartalmazzzák a megfelelő politikai-ideológiai műveltséget, rendszeres továbbképzést, tájékozottságot a világpolitika kérdéseiben, valamint az elmondottaknak megfelelő politikai aktivitást. A tudományos, művészeti közeletben a marxizmus—leninizmus kizárólagosságát kell megvalósítani, antimarkista nézetek, irányzatok lehetőségét ki kell zárni, nem tagadva ezzel a nem alapkérdésekben való jóhiszemű tévedés lehetőségét.

A politikai tudatelemekhez szoros szálakkal kötődnek a *világnézeti elemek* és a fejlett szocializmus átlag-állampolgárával szemben — a műveltségi és a társadalmi, politikai viszonyoknak megfelelően — a tudományos, kiforrított materialista világnézet az elvárás, ugyanakkor a vallás a fejlett szocializmusban is fennmarad a lakosság egy részénél. Világnézetiileg a racionalista, tudományokon alapuló gondolkodásmód állítható fel megvalósítandó célnak, amely mentes a babonáktól, az irracionálisizmustól és lehetővé teszi a világ jelenségeihez való racionalista viszonyulást.

A tudat lényegesen alkotóelemként jelenti a *művészet*, mint művészeti élet, műalkotás, műélvezet, „művészeti fogyasztás.” A fejlett szocialista társadalom művészete olyan helyesen értelmezett realista művészet, amely elsősorban a máról és a ma emberének szól; politikailag, világnézetiileg a marxizmus—leninizmus talaján áll, eleget tesz a szocialista pártosság követelményeinek. A mű-